

Viggo Hørups grundlovstale

Taler

Viggo Hørup
Medlem af Folketinget

Dato

5. juni 1889

Der gaar de og sjokker for Grundloven, alle Provisoriets Frihedsmand, Ryssel og Ploug og Gjødesen og Malermester Jensen og Matzen og et af Ministeriets Medlemmer. Men hvorfor skal de just træde hinanden i Hælene paa en Grundlovsdag? For at bilde Venstre ind, at de ogsaa har en Grundlov? – Saa dumme er de ikke. – For at bilde deres egne noget ind? – Heller ikke. – Der er ingen, der ikke ved, hvad en kongelig Resolution er eller en forventet Bevilling eller et administrativt Budget, vi kender Allesammen Ministeriets Lovgivningsmagt og Statsraadets Bevillingsmyndighed, vi tager ikke fejl af, hvor vi er.

Det er heller ikke for at monstre deres Tropper, de kunde ligesaa godt mønstre Tropperne en anden Dag.

Men de tror, at det vil ærgre Venstre at se Provisoriet trække op med Musik netop paa Grundlovsdagen.

Stakkels Drabanter! Saa megen Umage, saa store Om valtninger – og saa tvinger Universets evige Love dem alligevel til at dreje omkring Venstre, ligesom Himmels Drabanter drejer omkring Solen!

Og ligesom Solen skinner paa Jorden uden at vredes over dens Dumheder, saaledes hører ogsaa Venstre uden Vrede paa sine Højredrabanter Dumheder. Uden Vrede, men ikke uden Medlidenhed. Venstre har et menneskeligt Hjærte, og dette menneskelige Venstre-Hjærte ynkes over al den Stymperagtighed, der trives paa Højres Klode.

Ikke over Førerne, de professionelle Agenter, Indpiskerne, Spekulanterne, de, der lever af Provisoriet, og har baade kosten og Klæderne og Noget til den gamle Mand i denne forretning. De véd nok, hvad de sveder for. Men Borgerskabet, der ikke ved det, er desto mere at beklage. Hvor er dog dette Borgerskab forhutlet af Nærings sorg, forkrøblet af social Underdanighed.

De, der har mindst, er endda ikke de ringeste. Hele Kærnen af den Befolkning, der lever fra Haanden og i Munden, har lært hverandre, at det gaar an, naar man blot bunker sig sammen og bliver en Snes Tusind; de har kun levnet Provisoriets

Tog, hvad der ligger uden om Kærnen. Men Angsten for Udkommet synes at vokse med Indtægterne. Gode Navne i Handel og Haandværk, som man skulde tro murede op paa et Grundlag af pekuniær Uafhængighed, skælver ved Tanken om, at der kunde gaa Noget fra dem. Det er ikke andet end Indbildning. Ingen kan gøre dem Noget, men Indbildningens Pestilens sætter sig i Ryggen, og med dette Værk i Ryggen dingler de med. Gud hjælpe os for Dannelsen i Danmark! Hele Danmarks Dannelses søger Levebrød, hvordan skulde den ellers komme gennem Verden? Og hvis den endelig har til et beskedent Livsophold efter sin Stand, saa søger den et beskedent Avancement for blot at komme saa meget som en halv Tomme op over Standen. Det gaar paa ingen Maade an, at Dannelsen lægger sig ud med den rigtige Procession, den bliver i Geledet, den højeste Dannelses i Danmark er sublim, men den er ikke aparte.

Der er fine folk, som ikke kan udstaa hverken Venstre eller Forfatning eller noget af alt dette Demagogi, og som kun forsaa vidt anser Provisoriet for mindre i sin Orden, som de vilde have foretrukket et ordentligt Statskup. Men de finder det aldeles ufint at gaa og sjaske med Flag paa Gaden, og de finder det i allerhøjeste Grad smagløst at gøre Hokus Pokus for Grundloven, med det samme man udsteder Provisorier. Alligevel sjasker de med i kraft af den almindelige Fejghed, som er stærkere ikke blot end Dyden, men ogsaa stærkere end Smagen. Og naar den og den Professor og den og den Etatsraad ikke skammer sig, hvorfor skulde saa en Urtekræmmer eller en kongelig Embeds- eller Bestillingsmand have Undseelse?

Der er to Typer, som vi holder mere af end af det almindelige Fyld, der er der, fordi de Andre er der. Den ene er Fanatikeren. En Mand, der er ond, er altid at foretrække for en, der blot er ussel. Han her slentrer ikke afsted som de Andre; naar han træder i Stenene, saa tramper han af sit ganske Hjærte paa Venstre. Han vil, at de skal slaas ned; der burde gives Love og fældes Domme, indtil han blev fri for at høre alt det, der saarer hans øre. Naar han maa gaa og hykle og fortolke, hvorfor skal der saa være Andre, der ikke behøver det? Han hader den, der siger sandt, som om han havde sagt ham en personlig Fornærmelse. Han vil krybe med det øvrige Kryb og krumme sig, naar alle Andre krummer sig; men han vil ikke taale, at der er Folk, som staar paa deres egne Ben og ser ned paa ham og bjærger sig endda. Han vil finde sig i det, naar de er meget miserable, ti for den Pris havde han ogsaa selv Ben at staa paa, men han vil ikke finde sig i, at det kan gaa an. Han spytter, naar det gaar en Venstremand vel i Verden, og naar det gaar en Venstremand ilde, beklager han, at det ikke er værre. Fordi der i en Krog af hans Hjærte var noget Godt, blev han Fanatiker, men han er altid bedre end de, der ikke engang havde saa meget som en Krog.

Hans Modstykke er lutter Godmodighed. Dette elskverdige Medlem af Provisoriet Grundlovstog ønsker ikke det mindste Ondt over nogen Venstremand, han ønsker Venstre alt Godt. «Naturligvis maa vi have en Opposition; det er Surdejgen, ser De, Surdejgen, den holder os alle friske; vi vilde dø af Kedsomhed, dersom vi ikke havde vor Opposition; det er en daglig Nydelse at læse sit Oppositionsblad, saa oplivende, saa kvikt; en Mand i min Stilling, ser De, er ikke Oppositionsmand, men, ved Gud! om jeg vilde undvære Oppositionen, ingen af os vilde undvære den, ingen intelligent Mand, hvem vilde undvære sin egen Ungdom ... Drømme ... Ilusioner? Ja vist er det galt med Provisoriet, rent splitter galt, det er overmaade sandt, men vi stoler paa Oppositionen, ellers gik vi ikke med, paa ingen Maade, tror De, jeg gik med, dersom vi ikke havde en kraftig Opposition til at holde Ideens Fane højt? Det glæder mig at sé Dem saa vel, altid Dampen oppe, ja, Oppositionen det er det gode Humør, blot aldrig tabe Humøret ...»

Der var maaske endnu et Par Eksemplarer, som kunde være gode hver for sig. Men hvorfor plukke dem ud? Det er dog i sin Helhed, at dette Borgerskab er, hvad det er. Saa løjerlig en Statsomvæltning kræver saa løjerligt et Grundlovstog. Disse Børn, der omstyrter deres Forfatning for at drille deres Modstandere, de bør naturligvis fejre deres Provisorium paa Grundlovsdagen for at ærgre Venstre. Hvis de faar Lov til det, gaar de ogsaa en Dag i Krig, fordi de véd, at Krig er Venstre en Torn i øjet. De gør al Ting for Venstres Skyld. Det er Deres Ambition at være Midtpunktet i det Hele, men deres Skæbne er at svinge i en Kres omkring Venstre. Og vi har intet Middel til at hjælpe dem. Skælder vi dem ud, saa er det Vand paa deres Mølle, saa er de lykkelige over, at de har haft Held til at gøre os vrede, og lader vi dem løbe uden at bryde os noget om dem, saa piner de deres Hjerne med at finde paa noget endnu dummere, noget, der er saa dumt, at vi maa lægge Mærke til det. Desværre, der er ikke noget at gøre ved den, de har deres Bestemmelse og de følger deres Bane – vore stakkels Drabanter!

Kilde

Nielsen, Vilhelm, Edvard Brandes og Peter Nansen (1904): V. Hørup i skrift og tale. Udvalgte artikler og taler, Bind I-III. København: Gyldendal.

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Grundlovstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/viggo-hoerups-grundlovstale-1889>